Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

DOI:10.17951/we.2025.11.2.11-37 | Wschód Europy • Восток Европы • East of Europe, vol. 11, 2 / 2025

Tomasz Koziełło
Uniwersytet Rzeszowski
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-3657-2601
e-mail: tkoziello@ur.edu.pl

Europejski system bezpieczeństwa po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej w koncepcjach politycznych Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej[1]

1. Wstęp

24 lutego 2022 roku Federacja Rosyjska dokonała zbrojnej agresji na terytorium Ukrainy. Był to kolejny etap trwającego od ośmiu lat konfliktu zbrojnego między tymi dwoma państwami, który rozpoczął się w lutym 2014 roku zajęciem przez wojska rosyjskie Krymu i przyłączeniem go do Rosji, a także wspieraniem przez Rosję separatystów we wschodniej części państwa ukraińskiego – Donbasie, który zamienił się w terytorium walk między wojskami rządowymi a rebeliantami. Wówczas celem FR pod kierownictwem prezydenta Władimira Putina było zdestabilizowanie sytuacji wewnątrz Ukrainy oraz zmuszenie jej władz do rezygnacji z polityki zbliżenia ze strukturami zachodnimi – Unią Europejską i Sojuszem Północnoatlantyckim (NATO). Mimo utraty części terytorium władze ukraińskie na czele z prezydentami Petro Poroszenką i Wołodymyrem Zełenskim nie zrezygnowały z europejskich i euroatlantyckich aspiracji, czego przejawem było podpisanie wiosną 2014 roku umowy stowarzyszeniowej z UE i zabiegi o przyłączenie do Unii i NATO. W efekcie prezydent Putin podjął decyzję o rozpoczęciu kolejnej, tym razem pełnoskalowej agresji na zachodniego sąsiada, z wykorzystaniem zwasalizowanej przez siebie Białorusi. Miała ona na celu szybkie rozbicie wojsk ukraińskich, przejęcie kontroli nad najważniejszymi ośrodkami strategicznymi państwa, uwięzienie lub wypędzenie ukraińskich władz oraz postawienie na czele podbitej republiki marionetkowego rządu. Mimo początkowych sukcesów nie udało się przeprowadzić założonych celów wojny błyskawicznej. Ukraina, wspierana militarnie i gospodarczo przez

[1] Tekst powstał dzięki realizacji projektu „Migranci z Ukrainy w województwie podkarpackim. Implikacje społeczno-gospodarcze" i został sfinansowany przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu Regionalna Inicjatywa Doskonałości 2024–2027, nr RID/SP/0011/2024/1.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

państwa NATO i UE, w tym Polskę, powstrzymała najeźdźców, a następnie w wyniku kontrofensywy swojej armii odzyskała część utraconych terytoriów, przeprowadzając jednocześnie ataki na terytorium rosyjskie. W momencie pisania tego artykułu (sierpień 2025) wojna nadal trwa i nie wiadomo, kiedy i jak się zakończy[2].

Konflikt rosyjsko-ukraiński stał się wyzwaniem również dla państwa polskiego ze względu na aktywny udział w nim dwóch sąsiadów Rzeczypospolitej oraz udział pośredni trzeciego – Białorusi. Agresywne działania Rosji, skierowane wobec Ukrainy oraz całkowite podporządkowanie rosyjskim interesom państwa białoruskiego zmieniły strukturę bezpieczeństwa w Europie Środkowej i Wschodniej. Wschodni sąsiedzi Polski – Białoruś i Ukraina – w planach rządów RP miały być państwami niezależnymi, współpracującymi z Rzeczpospolitą i chroniącymi ją przed ponownym imperializmem rosyjskim. Zwasalizowanie jednego z nich i próba zbrojnego podporządkowania drugiego spowodowały, że władze w Warszawie były zmuszone podjąć działania zmierzające do likwidacji zagrożenia, jakim było rozszerzenie panowania rosyjskiego we wschodniej Europie i możliwość narzucenia przez Rosję swoich żądań także Polsce i innym państwom Europy Środkowo-Wschodniej[3].

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji politycznych Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej, odnoszących się do sposobów jak najszybszego zakończenia wojny oraz prezentujących nowy system bezpieczeństwa europejskiego, jaki powinien zostać zbudowany po zakończeniu działań zbrojnych. Analiza stanowiska tych dwóch ugrupowań jest ważna z tego względu, że są to dwa najbardziej wpływowe stronnictwa w Polsce, decydujące o polityce Rzeczypospolitej Polskiej od 2005 roku. Ich koncepcje ideowe i poglądy na środowisko międzynarodowe i krajowe, kwestie bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego, określenie sojuszników i wrogów oraz cele polityki zagranicznej i wewnętrznej zyskały w tym okresie możliwość realizacji przy użyciu instrumentów państwowych, ponieważ oba ugrupowania zdobyły dominującą władzę w Polsce: PiS w latach 2005–2007 i 2015–2023, PO w latach 2007–2015 i od 2023 roku. PiS i PO stały się tym samym wyrazicielem wartości, interesów i celów Rzeczypospolitej Polskiej, decydując o kształcie polskiej polityki.

Na potrzeby artykułu zostały sformułowane dwie hipotezy badawcze: 1) oba ugrupowania zgadzają się w kwestii konieczności jak najszybszego pokonania Rosji i ustanowienia międzynarodowego systemu bezpieczeństwa, chroniącego Polskę i inne państwa Europy przed kolejnymi zbrojnymi napaściami; 2) obie partie różnią się czasem w kwestii szczegółowych rozwiązań dotyczących struktury tego systemu, kładąc nacisk na współpracę suwerennych państw albo na wzmacnianie struktur ponadpaństwowych

[2] J. Bartosiak, P. Zychowicz, *Wojna o Ukrainę. Wojna o świat*, Poznań 2023; M. Budzisz, B. Góralczyk, B. Radziejewski, *Wielka gra o Ukrainę*, Warszawa 2022, s. 10–15, 45–89; M. Galeotii, *Wojny Putina. Czeczenia, Gruzja, Syria, Ukraina*, Kraków 2025, s. 190–218, 400–412; R. Kuźniar, *Polityka zagraniczna RP 1989–2024*, Warszawa 2025, s. 408–409, 493–494; A. Nowak, *Powrót „Imperium Zła". Ideologie współczesnej Rosji, ich twórcy i krytycy (1913–2023)*, Kraków 2023, s. 425–433, 447–448; D. Petraeus, A. Roberts, *Konflikt. Militarna historia wojen po 1945*, Kraków 2024, s. 365–435.

[3] R. Kuźniar, *op.cit.*, s. 334–339, 403–412, 486–498.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

jako najbardziej skutecznego środka gwarantującego bezpieczeństwo. Postawiono następujące pytania badawcze: 1) jak obie partie oceniają konflikt zbrojny? 2) jakie widzą możliwości najszybszego zakończenia działań zbrojnych? 3) jakie środki działania należy, ich zdaniem, podjąć, aby zapobiec kolejnym agresjom na obszarze europejskim? 4) jaka powinna być rola Polski w przyszłym systemie bezpieczeństwa? Wśród metod badawczych posłużono się analizą świadectw myśli politycznej (programów politycznych, projektów ustaw i uchwał oraz wypowiedzi czołowych polityków z lat 2022–2025), na podstawie których zebrano materiał do badania, analizą systemową, za pomocą której odtworzono proponowany przez oba stronnictwa system bezpieczeństwa europejskiego, a także metodą porównawczą, dzięki której wykazano podobieństwa i różnice między koncepcjami politycznymi PiS i PO.

2. Ocena wojny rosyjsko-ukraińskiej

Oceniając konflikt rosyjsko-ukraiński PiS i PO nie różniły się w kwestii tego, kto jest winnym jego rozpoczęcia oraz jaka była przyczyna obu agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2014 i w 2022 roku. Jako winowajcę wskazywały wyłącznie Rosję i imperialistyczną politykę prezydenta Putina. Polityka rosyjska, jak oceniano, opierała się na dwóch podstawach. Po pierwsze, odbudowania potęgi dawnego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Po drugie, odtworzenia satelickiego systemu Układu Warszawskiego i Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Realizacja pierwszego celu miała stanowić warunek konieczny zrealizowania celu drugiego. Powodzenie tej polityki, według PiS i PO, doprowadziłoby do zwasalizowania państw Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polski, przez Rosję i uniemożliwiłoby jej dalszy rozwój cywilizacyjny. W programie PiS z 2023 roku napisano: „Polityka Federacji Rosyjskiej […] dążyła do wielostronnej dominacji nad wszystkimi państwami, którym udało się wraz z upadkiem Związku Radzieckiego uciec z rosyjskiej strefy wpływów”[4]. W programie polskiej Prezydencji w Unii Europejskiej, który powstał w 2024 roku pod kierunkiem PO, stwierdzono: „Strategiczny cel Rosji zakłada rewizję porządku międzynarodowego i odtworzenie stref wpływów z przeszłości”[5].

Oba ugrupowania stoją na stanowisku, że wojna z Ukrainą stanowi dla Rosji element szerszej strategii, jaką jest przywrócenie, jeśli nie w sposób formalny, to faktyczny, dawnego Związku Radzieckiego, który został rozwiązany u schyłku 1991 roku. Zgodnie z tym punktem widzenia Putin i jego otoczenie polityczne uważają upadek ZSRR za błąd geopolityczny radzieckich przywódców i dążą do jego naprawienia. Wśród argumentów, którymi tłumaczą swoją politykę, są wymieniane: 1) uznanie, że FR jest centrum cywilizacji prawosławnej, więc każde państwo wyznające tę religię powinno uznać prymat Rosji pod względem duchowym oraz 2) potrzeba ponownego zbierania przez Rosję ziem ruskich w jeden potężny organizm polityczny, zdolny do oparcia się wrogim,

[4] *Bezpieczna przyszłość Polski*, Warszawa 2023, s. 85.
[5] *Program polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. 1 stycznia – 30 czerwca 2025 r.*, Warszawa 2024, s. 4.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

według rosyjskiego punktu widzenia, wpływom zachodnim. Państwa, które się z tym nie zgadzają, są uznawane za wrogów, których należy zniszczyć. Strategia ta realizowana jest za pomocą nacisków politycznych i gospodarczych na państwa dawnego ZSRR, wprowadzania destabilizacji wewnątrz nich, narzucania władz, uległych Rosji, a w przypadku braku spodziewanych efektów – zbrojnej agresji na określone terytorium. PiS i PO na potwierdzenie swoich zarzutów przytaczają takie przykłady jak: wspieranie separatystów w mołdawskim Naddniestrzu oraz gruzińskiej Osetii i Abchazji, ograniczanie dostaw surowców energetycznych do Ukrainy, uzależnienie polityczne i militarne Białorusi i Armenii, a także naruszanie przestrzeni powietrznej Estonii i Łotwy przez rosyjskie siły powietrzne. Agresja na Gruzję w 2008 roku oraz dwukrotna napaść na Ukrainę pokazują, według obu ugrupowań, jakie konsekwencje mogą spotkać każdego, kto sprzeciwiłby się rosyjskim dążeniom do hegemonii na obszarze postradzieckim[6]. Minister spraw zagranicznych rekomendowany przez PiS – Zbigniew Rau – powiedział: „Rosja dąży do wymuszenia na społeczności międzynarodowej uznania jej najbliższego sąsiedztwa za jej sferę wpływów”[7]. Natomiast szef dyplomacji z ramienia PO Radosław Sikorski zwrócił się do władz rosyjskich w imieniu RP: „Nigdy więcej nie będziecie rządzić ani w Kijowie, ani w Wilnie, ani w Rydze, ani w Tallinie, ani w Kiszyniowie”[8].

Podporządkowanie Ukrainy przez Rosję stanowi, zgodnie ze stanowiskiem PiS i PO, najważniejszy cel rosyjskiej polityki rewizjonistycznej w Europie. Wynika to z oceny wschodniego sąsiada Polski, traktowanego jako główny oponent FR w jej ekspansji na zachód. Ukraina, będąc drugim co do wielkości państwem w Europie i jednocześnie drugim państwem w europejskiej części dawnego ZSRR, zamieszkiwana przez blisko 40 milionów ludzi, posiadająca bogate złoża surowców mineralnych (w tym energetycznych) oraz żyzne gleby, a także szeroki dostęp do Morza Czarnego ma być miernikiem decydującym o potędze lub słabości Rosji. Zwycięstwo nad Ukrainą oznaczałoby powrót Rosji do dawnych radzieckich granic, gdyż inne państwa, znacznie mniejsze

[6] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 85; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego IX kadencji z 11 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 53 pos. Sejmu IX kadencji z 27 IV 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; Z. Rau, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa*, IX kadencja, druk nr 3605 z 16 VIII 2023 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Przydacz, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, X kadencja, druk nr 1106 z 7 III 2025 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

[7] Z. Rau, *op.cit.*

[8] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

i mniej liczebne jak Gruzja, Mołdawia czy Azerbejdżan nie miałyby szans na przeciwstawienie się jej i zostałyby formalnie lub faktycznie częścią rosyjskiego imperium. Natomiast porażka w wojnie pozwoliłaby nie tylko na uchronienie ukraińskiej suwerenności, ale także na odepchnięcie Federacji Rosyjskiej na wschód, ku Azji. Mogłaby również w innych państwach wywołać antyrosyjskie reakcje i pobudzić je do działania na rzecz usunięcia wszelkich rosyjskich wpływów oraz zbliżenia ze światem zachodnim, który wspierałby ich wysiłki w tym kierunku. Z tego względu podbicie i opanowanie Ukrainy ma być priorytetowym zadaniem rosyjskiej polityki, od którego zależy powodzenie powrotu Rosji do roli supermocarstwa[9]. Prezydent Andrzej Duda powiedział: „Bez Ukrainy Rosja przestaje być imperium, ale z Ukrainą, podporządkowaną i obezwładnioną, automatycznie staje się imperium"[10]. Natomiast minister Sikorski stwierdził: „Jeśli Ukraina się obroni, to demokraci uwierzą, że dobro pokonuje zło. Jeśliby upadła, to za naszą wschodnią granicą zapadnie mrok triumfującej dyktatury"[11].

Politycy obu ugrupowań twierdzą, że wojny przeciw Ukrainie, rozpoczęte przez Rosję w 2014 i 2022 roku, stanowią ostateczny środek narzucenia wschodniemu sąsiadowi Polski rosyjskich wartości i interesów oraz uczynienia z niej rosyjskiej prowincji, tak jak to ma miejsce w przypadku Białorusi. Zgodnie ze stanowiskiem PiS i PO władze FR nie chcą dopuścić do zbliżenia Ukrainy z Unią Europejską i NATO ani tym bardziej do włączenia jej do obu organizacji, ponieważ zostałaby objęta gwarancjami bezpieczeństwa militarnego oraz uzyskałaby pomoc ekonomiczną, technologiczną i prawną na rozwój swojej gospodarki, podniesienie jakości życia społeczeństwa oraz transformację ustrojową w kierunku państwa całkowicie demokratycznego. Wówczas, jako państwo silne wojskowo i gospodarczo oraz będące członkiem silnego sojuszu militarnego i ekonomicznego, Ukraina wyszłaby z rosyjskiej strefy wpływów, a sukces jej transformacji i wzmocnienie bezpieczeństwa mogłyby oddziaływać na inne państwa, jak Białoruś, które również zechciałyby podążyć w tym kierunku. Taki rozwój sytuacji oznaczałby konieczność zmiany w rosyjskiej polityce zagranicznej i odejście od imperializmu na rzecz pokojowego współistnienia, na co, jak twierdzą politycy obu ugrupowań, Putin i jego otoczenie nie chcą się zgodzić. Z tego względu władze rosyjskie przez kilka lat próbowały kierować ukraińską polityką przez podporządkowanych sobie decydentów, jak

[9] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 114, 150; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 24 II 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; Z. Rau, *op.cit.*; *Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia oraz niektórych innych ustaw*, IX kadencja, druk nr 2121 z 18 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu X kadencji z 12 XII 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; P. Kowal, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie oddania hołdu ofiarom rosyjskiej napaści na Ukrainę*, X kadencja, druk nr 214 z 22 II 2024 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[10] A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*

[11] R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

prezydent Wiktor Janukowycz, który opóźniał wbrew woli większości obywateli podpisanie umowy o stowarzyszeniu między Ukrainą a UE. Obalenie Janukowycza przez protestujących Ukraińców i jego ucieczka do Rosji w 2014 roku były pretekstem do pierwszej, ograniczonej terytorialnie, agresji rosyjskiej na Ukrainę, a gdy okazało się, że nowe władze na czele z prezydentami Poroszenką i Zełeńskim nie przestraszyły się zbrojnej konfrontacji i podjęły próby zbliżenia ze strukturami zachodnimi, Putin zaatakował Ukrainę po raz drugi, po to, aby ją całkowicie podbić i zniewolić[12]. Minister Rau powiedział: „Rosja rozpoczęła brutalną inwazję na Ukrainę, kolejny raz demonstrując dążenie do podporządkowania sobie sąsiednich narodów"[13]. Podobnie oceniał tę politykę minister Sikorski: „Rosja nie jest zainteresowana istnieniem Ukrainy. Kreml zaczyna zwykle od słów, a potem na ulicach pojawiają się kibitki, czekiści i czołgi"[14].

Podporządkowanie Ukrainy oraz odtworzenie dawnego Związku Radzieckiego ma być, według PiS i PO, pierwszym etapem imperialnej polityki rosyjskiej. Kolejny etap stanowi powrót do okresu „zimnej wojny", w którym o losach Europy decydowały dwa mocarstwa – Stany Zjednoczone Ameryki i ZSRR, panujące nad określonym obszarem. Putin i jego środowisko dąży do narzucenia byłym radzieckim państwom satelickim ponownie swojego panowania za pomocą metod identycznych, jakie zastosował w Gruzji i stosuje w Ukrainie: nacisków, szantażu, gróźb, przekupstwa, manipulacji, a w ostateczności zbrojnej agresji. Oznacza to niebezpieczeństwo podporządkowania interesom rosyjskim takich państw jak Polska, Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia i Bułgaria, samodzielnie niezdolnych do przeciwstawienia się potędze odrodzonego Związku Radzieckiego. Do państw zagrożonych politycy PiS i PO zaliczają także państwa Bałkanów Zachodnich: Albanię, Bośnię i Hercegowinę, Czarnogórę, Kosowo, Macedonię Północną i Serbię, które, chociaż nie wchodziły do radzieckiej strefy wpływów, to również stanowią przedmiot zainteresowania Rosji. Jako przykład prowadzonej w ten sposób polityki przytacza się dążenie władz FR do usunięcia wojsk NATO z państw byłego Układu Warszawskiego, prowadzenie wojny hybrydowej, destabilizującej zewnętrzne granice UE, a polegającej na próbie przerzucania tysięcy nielegalnych imigrantów do Polski, Litwy i Łotwy, a także wywoływanie konfliktów politycznych między dawnymi i nowymi członkami UE i NATO. Sukces tego przedsięwzięcia doprowadziłby do osła-

[12] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 12, 15; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu IX kadencji z 9 VI 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu IX kadencji z 7 VII 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; Z. Rau, *op.cit.*; *Poselski projekt uchwały, dotyczący uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm*, IX kadencja, druk nr 2809 z 29 XI 2022, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Ociepa, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; G. Schetyna, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[13] Z. Rau, *op.cit.*

[14] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

bienia jedności i solidarności świata zachodniego i zmniejszenie poziomu bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej, co mogłaby wykorzystać Rosja, realizując swój cel odtwarzania radzieckiego, totalitarnego imperium i budowy nowej „żelaznej kurtyny"[15]. Zdaniem prezydenta Dudy Putin „chciałby powrotu do czasów Związku Sowieckiego i podziału Europy na strefy wpływów"[16]. Premier Donald Tusk, przewodniczący Platformy, powiedział: „Atak Rosji na Ukrainę to jest atak na nas wszystkich"[17].

3. Projekty zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej

Oceniając wojnę we wschodniej Europie jako wywołaną przez Rosję w duchu rosyjskiego imperializmu oraz przewidując niebezpieczeństwo, jakie groziło środkowo-wschodniemu regionowi kontynentu w przypadku pokonania Ukrainy, oba ugrupowania postulowały podjęcie działań w celu jak najszybszego jej zakończenia. Zakończenie to musiało uwzględnić interesy Ukrainy oraz stanowić podstawę pod budowę nowego, bardziej skutecznego niż dotychczas systemu bezpieczeństwa europejskiego. By to osiągnąć, należało pokonać wojska Federacji Rosyjskiej, usunąć je z Ukrainy i zmusić władze rosyjskie do przyjęcia podyktowanych przez zwycięzców warunków pokoju. Inne rozstrzygnięcia, w tym uznanie praw Rosji do części zabranego terytorium ukraińskiego lub zgoda na pozostawienie wojsk rosyjskich na terenach okupowanych, groziłyby dalszą destabilizacją regionu i niosły niebezpieczeństwo wznowienia przez FR wojny w niedalekiej przyszłości. W programie PiS napisano: „Tylko zwycięska Ukraina zatrzyma imperialistyczne zapędy Federacji Rosyjskiej"[18]. Podobną opinię wyrażono w poselskim projekcie uchwały z 2024 roku, inspirowanym przez PO: „Ukraina broni nie tylko swoich granic, ale również powstrzymuje rosyjski imperializm", więc „od losów Ukrainy zależą dziś losy Polski i Europy"[19].

PiS i PO stały na stanowisku, że Ukraina samotnie nie będzie w stanie wygrać wojny z rosyjskim agresorem. Jedynie wsparcie udzielane jej przez organizacje międzynarodo-

[15] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 85–86; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainie*, IX kadencja, druk nr 2048 z 24 II 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Poselski projekt ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022*, IX kadencja, druk nr 2838 z 1 XII 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o działaniach organów…*; M. Przydacz, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; P. Kowal, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[16] A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*

[17] D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*

[18] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 114.

[19] *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie oddania hołdu…*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

we, głównie Sojusz Północnoatlantycki i Unię Europejską, pozwoliłoby na pokonanie wojsk rosyjskich i odzyskanie utraconych terytoriów. Obie organizacje dysponowały odpowiednim potencjałem gospodarczym, militarnym i demograficznym, aby skutecznie przeciwstawić się jakiemukolwiek zagrożeniu i jednocześnie wspierać państwa w razie pojawiającego się niebezpieczeństwa. Dlatego też postulowano, aby polskie władze podjęły wszystkie możliwe działania w celu zaangażowania obu organizacji i ich członków po stronie Ukrainy. Widziano w tym warunek konieczny realizacji głównego celu, jakim było uzyskanie sprawiedliwego pokoju[20]. Program PiS zakładał: „W ramach międzynarodowej koalicji będziemy niezmiennie wspierać Ukrainę w odparciu rosyjskiej inwazji"[21]. Natomiast w programie polskiej Prezydencji w UE napisano: „Zależy nam na koordynacji działań UE – USA wobec agresji Rosji na Ukrainę"[22].

Zaangażowanie obu organizacji w wojnie powinno przebiegać, zdaniem polityków PiS i PO, dwutorowo. Po pierwsze, poprzez wspieranie Ukrainy. Po drugie, poprzez działania osłabiające potęgę Rosji. Wspieranie Ukrainy powinno mieć charakter polityczny, militarny, gospodarczy i humanitarny. Wsparcie polityczne w rozumieniu obu partii ma polegać na wspólnych próbach nacisku NATO i UE na władze Rosji, aby zakończyły wojnę i rozpoczęły rozmowy pokojowe z władzami Ukrainy. PiS i PO nie zgadzają się tym samym, aby jakiekolwiek państwo czy organizacja międzynarodowa mogła prowadzić negocjacje pokojowe bez udziału Ukraińców i w ich imieniu podejmować jakiekolwiek zobowiązania. Taka sytuacja mogłaby doprowadzić do zakończenia wojny na warunkach rosyjskiego agresora. Obawy, zwłaszcza wśród polityków PO, wzbudza postawa prezydenta Stanów Zjednoczonych Donalda Trumpa, który podjął od początku sprawowania urzędu samodzielne rozmowy z przywódcą Rosji na temat rozejmu bez obecności przedstawicieli władz ukraińskich[23]. Prezydent Duda powiedział: „To oni,

[20] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 154; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 16; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu…*; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; P. Wawrzyk, *Wystąpienie na 59 pos. Sejmu IX kadencji z 21 VII 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; Z. Rau, *op.cit.*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie popełniania zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości oraz łamania praw człowieka przez Rosję w Ukrainie*, IX kadencja, druk nr 2104 z 23 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Poselski projekt uchwały, dotyczący uznania Federacji…*; M. Ociepa, *Wystąpienie na pos. 10 Sejmu…*; M. Przydacz, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*; G. Schetyna, *op.cit.*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; P. Kowal, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie oddania hołdu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[21] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 154.

[22] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 16.

[23] M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na pos. 30 Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

Ukraińcy, muszą mieć prawo do decyzji o zakończeniu wojny”[24]. Podkreślił to stanowczo premier Tusk: „Nic o Ukrainie bez Ukrainy”[25].

Najważniejszym wsparciem dla Ukrainy musi być pomoc militarna, gospodarcza i humanitarna. Obie partie od samego początku wojny stoją na stanowisku, że państwa NATO i UE powinny przekazywać Ukrainie sprzęt wojskowy – czołgi, artylerię, broń strzelecką, samoloty, wozy bojowe, amunicję – bez którego armia ukraińska nie byłaby w stanie skutecznie stawić oporu najeźdźcy. Podkreślano, że tylko dzięki takiemu wsparciu Ukraina nie tylko obroniła się przed całkowitym podbojem i zniszczeniem, ale także może skutecznie kontratakować i zadawać wojskom rosyjskim duże straty. Ważną rolę we wsparciu militarnym odgrywa również szkolenie wojskowe oficerów i podoficerów ukraińskich, przeprowadzane w ramach NATO, podczas którego uczą się oni nowych strategii wojennych, przydatnych podczas walk na froncie. Natomiast żaden z polityków obu ugrupowań jak dotychczas nie wystąpił z oficjalną propozycją wysłania wojsk w celu wsparcia sił ukraińskich na froncie. Premier Tusk i minister Sikorski ze strony rządu oraz prezes PiS i były wicepremier Jarosław Kaczyński wiosną 2025 roku zanegowali możliwość wysłania polskich żołnierzy do Ukrainy. W kwestii wsparcia gospodarczego postulowane jest dostarczanie Ukrainie surowców energetycznych, potrzebnych dla funkcjonowania całej infrastruktury, a także udzielanie jej pożyczek i dotacji na rozwój oraz modernizację sfery ekonomicznej i społecznej. PiS i PO od dawna stoją na stanowisku, że wsparciem powinno być również otwarcie rynku unijnego dla przedsiębiorstw ukraińskich, ich kapitału i produktów, więc wprowadzanie tych rozwiązań traktują jako jeden z czynników uratowania i rozwijania ukraińskiej gospodarki. Pomoc humanitarna rozumiana jest natomiast z jednej strony jako udzielanie schronienia dla uchodźców wojennych, zwłaszcza kobiet, dzieci i osób starszych, w państwach unijnych, w tym w Polsce, z drugiej zaś jako dostarczanie ukraińskiej społeczności, która została w kraju, lekarstw, żywności, ubrań i innych rzeczy umożliwiających przetrwanie wojny. Oba ugrupowania są zgodne, że tylko kontynuowanie tych działań pozwoli na skuteczne przeciwstawienie się Ukrainy rosyjskiej agresji, a w przyszłości na zwycięstwo w konflikcie[26]. Szymon Szynkowski, minister i wiceminister spraw zagranicznych z ramienia PiS, deklarował działania w celu „zobowiązania się sojuszników do długoterminowego

[24] A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…* [dostęp: 20.08.2025].

[25] D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X…* [dostęp: 20.08.2025].

[26] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 115–116; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 15; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; P. Wawrzyk, *op.cit.*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na pos. 10 Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *Polska nie wyśle żołnierzy na Ukrainę*, 21 V 2025, Gazeta Prawna, https://gazetaprawna.pl; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

wsparcia Ukrainy"[27]. Podobnie wypowiedział się minister Sikorski: „Zabiegamy o trwałe wsparcie polityczne, militarne i finansowe dla Ukrainy"[28].

Drugim rodzajem zaangażowania w wojnę miało być podjęcie działań w celu osłabienia rosyjskiej potęgi pod względem militarnym, gospodarczym i społecznym. Oba ugrupowania w pierwszej kolejności żądały nałożenia sankcji przez członków NATO i UE na Rosję oraz inne podmioty międzynarodowe polegających na ograniczeniu lub nawet zerwaniu z nią wszelkich kontaktów handlowych. Wśród szczegółowych propozycji wymieniano: zakaz importu surowców energetycznych z Rosji, usunięcie rosyjskich banków z międzynarodowych organizacji finansowych, zakaz dostarczania do Rosji jakichkolwiek urządzeń przemysłowych i technologii, a także uniemożliwienie rosyjskim przewoźnikom lotniczym przelatywania nad obszarem państw członkowskich obu organizacji. PiS i PO stały na stanowisku, że eksport surowców energetycznych stanowi podstawę finansowania rosyjskiej gospodarki, więc uniezależnienie się UE i NATO od ropy naftowej i gazu ziemnego pochodzących z FR znacząco zmniejszyłoby dochody budżetowe agresora. W połączeniu z brakiem nowych technologii i urządzeń, które Rosja otrzymywała do tej pory od państw zachodnich, oznaczałoby to osłabienie możliwości kontynuowania przez nią wojny. Ważnym elementem represji wobec państwa rosyjskiego miało być również przejęcie majątków rosyjskich oligarchów i polityków oraz środków finansowych znajdujących się na terenie państw zachodnich i w tamtejszych bankach. To posunięcie nie tylko pozbawiłoby Rosję części środków potrzebnych do finansowania wojny, ale również pozwoliłoby na wykorzystanie ich w celu pomocy walczącej Ukrainie. Niebagatelne znaczenie widziano również w bojkocie politycznym FR i usunięciu jej z wielu organizacji międzynarodowych, a także uznaniu przywódców rosyjskich za przestępców wojennych, dzięki czemu państwo to zostałoby osamotnione i pozbawione wsparcia ze strony innych podmiotów międzynarodowych. Wszystkie te działania, jak twierdzono, powinny przyczynić się do osłabienia Rosji do tego stopnia, aby władze FR nie miały już sił na kontynuowanie dalszej walki i byłyby zmuszone zgodzić się na zawieszenie broni, wycofanie wojsk z Ukrainy i przyjęcie narzuconych przez zwycięzców warunków pokojowych[29]. Minister Rau powiedział: „Celem naszej polityki zagranicznej jest powstrzymywanie imperialnych ambicji Rosji"[30]. Podobnie wypowie-

[27] S. Szynkowski, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[28] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[29] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 114–116; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4, 15; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; P. Wawrzyk, *op.cit.*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Przydacz, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie popełniania zbrodni wojennych…*; *Poselski projekt uchwały, dotyczący uznania Federacji…*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie nałożenia sankcji na import rosyjskiej i białoruskiej żywności i produktów rolnych do UE*, X kadencja, druk nr 228 z 5 III 2024 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

[30] Z. Rau, *op.cit.*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

dział się minister Sikorski: „Rosyjski imperializm jest naszym wrogiem. To nasza dzisiejsza polityka wobec reżimu Putina”[31].

Pokój, jakiego obie partie życzyłyby sobie po zwycięskiej dla Ukrainy wojnie, miał charakteryzować się kilkoma cechami. Po pierwsze, Ukraina powinna odzyskać wszystkie terytoria utracone podczas inwazji w 2014 i 2022 roku. Był to warunek podstawowy, aby zbudować w Europie Środkowo-Wschodniej stabilizację i bezpieczeństwo. Brak powrotu Ukrainy do dawnych granic oznaczałby zgodę środowiska międzynarodowego na rosyjskie podboje i aneksje. Po drugie, Ukraina powinna zostać odbudowana ze zniszczeń wojennych. Środki na ten cel miały pochodzić z kilku źródeł, a przede wszystkim ze skonfiskowanych zagranicznych majątków rosyjskich elit, reparacji wojennych, które Rosja powinna zapłacić państwu ukraińskiemu i jego obywatelom, oraz z przejętych aktywów rosyjskich banków. W ten sposób nie tylko FR zostałaby osłabiona finansowo na wiele lat i pozbawiona możliwości wszczęcia nowej wojny, ale też zostałaby wzmocniona Ukraina, stanowiąc silniejszą niż do tej pory zaporę przed rosyjskim imperializmem. Postulowano również utworzenie unijnego wsparcia dla Ukrainy, na wzór amerykańskiego Planu Marshalla lat 40. XX wieku. Po trzecie, w samej Rosji powinna dokonać się zmiana władzy. Dotychczasowi przywódcy, na czele z prezydentem Putinem, zostaliby postawieni przed międzynarodowym trybunałem sprawiedliwości i skazani na karę więzienia za zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości. Nowa władza zostałaby wybrana w sposób demokratyczny spośród osób stanowiących dotychczas opozycję polityczną, a tym samym dających większą pewność, że Rosja stanie się mniej autorytarna wewnątrz i mniej agresywna na zewnątrz. Tylko w ten sposób, jak postulowali politycy PiS i PO, można było stworzyć podwaliny pod nową architekturę bezpieczeństwa europejskiego[32]. Premier Mateusz Morawiecki z PiS postulował, aby „pokojowo zakończyć te straszne zmagania i utrzymać suwerenność Ukrainy”[33]. Podobnie zapatrywał się na tę sprawę minister Sikorski: „Naszym celem nie powinno być kruche zawieszenie broni, ale trwały i sprawiedliwy pokój”[34].

4. Nowa wizja europejskiego bezpieczeństwa

PiS i PO domagały się po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej zbudowania nowego systemu bezpieczeństwa europejskiego. Ich stanowisko opierało się na założeniu, że dotychczasowy system nie zapewnił w pełni oczekiwanych rezultatów, jakim była

[31] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[32] M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; R. Fogiel, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; A. Duda, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów i senatorów X kadencji z 25 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; P. Kowal, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 35 pos. Sejmu X kadencji z 20 V 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

[33] M. Morawiecki, *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[34] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

pokojowa współpraca i współistnienie państw na kontynencie. Koniec „zimnej wojny", pokojowe rozszerzenie na wschód Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckiego oraz stopniowe wyrównywanie różnic w rozwoju między państwami kontynentu utwierdziły europejskich decydentów, że spokój i bezpieczeństwo nie zostaną nigdy zakłócone. Jednak politycy obu ugrupowań, zwłaszcza PiS, zarzucali krótkowzroczność przywódcom UE i NATO, brak przewidywania potencjalnych zagrożeń i przygotowania się do przeciwstawienia im. Efektem tej polityki były konflikty w Gruzji i Ukrainie, wywołane przez Rosję. Minister obrony narodowej z PiS Mariusz Błaszczak stwierdził: „Lansowana przez niektóre zachodnie państwa polityka demilitaryzacji i przekonanie, że Europie nic już nie grozi, pozwoliła uwierzyć Putinowi, że może zrobić wszystko"[35]. Podobnie wypowiadał się na ten temat minister Sikorski: „Nowy rewizjonizm i stary appeasement prowadzą do poluzowania porządku międzynarodowego, opartego na prawie, stanowiącego dla Polski podstawę rozwoju"[36].

Nowy europejski system bezpieczeństwa powinien zagwarantować pokój i stabilizację na kontynencie oraz maksymalnie utrudnić wywołanie kolejnej wojny lub jakiekolwiek użycie siły zbrojnej w stosunkach międzynarodowych. W przypadku natomiast podjęcia działań wojennych przez którekolwiek państwo system ten powinien tak reagować, aby możliwie jak najszybciej zmusić je do wycofania się z tak prowadzonej polityki i ukarać za popełnione krzywdy. Cechy tego systemu według PiS przedstawił minister Rau. System miał opierać się na takich wartościach jak: 1) poszanowanie suwerenności i niepodległości państw europejskich, 2) nienaruszalność granic państwowych, 3) oparcie stosunków międzynarodowych na równoprawności państw i społeczeństw oraz przeciwstawienie się jakimkolwiek dążeniom do hegemonii i tworzenia stref wpływów, 4) prawo każdego państwa i narodu do swobodnego wyboru własnego ustroju oraz prowadzenia polityki wewnętrznej i zagranicznej, 5) przestrzeganie praw człowieka w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych, 6) utworzenie politycznych i militarnych organizacji zdolnych do skutecznej obrony przed wszystkimi możliwymi zagrożeniami oraz do likwidacji tych zagrożeń. Dwa lata później prezydent Duda dodał do powyższych jeszcze dwa elementy: 1) solidarność europejską, bez podziału państw kontynentu na lepsze i gorsze oraz 2) właściwe połączenie działań na rzecz indywidualnych interesów państwowych z działalnością na rzecz dobra wspólnoty europejskiej[37]. Koncepcje PO zasadniczo nie różniły się pod tym względem. Minister Sikorski w wystąpieniach podkreślał takie zasady jak: 1) poszanowanie suwerenności państw i ich integralności terytorialnej; 2) zagwarantowanie praworządności w stosunkach wewnętrznych i międzynarodowych; 3) współpraca europejska oparta na solidarności, wzajemnej pomocy i odpowiedzialności za dobrobyt i bezpieczeństwo kontynentu i każdego z państw z osobna; 4) zapewnienie jedności państw zachodnich przeciwko zagrożeniom i 5) stwo-

[35] M. Błaszczak, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

[36] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[37] Z. Rau, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na zgromadzeniu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

rzenie sił wojskowych i policyjnych, zdolnych do reagowania na niebezpieczeństwa[38]. Minister Rau powiedział: „Jesteśmy gotowi do współpracy z każdym podmiotem stosunków międzynarodowych, opierającym swoją politykę na poszanowaniu, równouprawnieniu i samostanowieniu narodów"[39]. Natomiast zdaniem ministra Sikorskiego: „Polska racja stanu nakazuje rozwijać własne zasoby obronne i, wspólnie z sojusznikami, zdolności do odstraszania agresji", a jednocześnie w ramach UE i NATO „dążyć do projekcji na swoje otoczenie potęgi ekonomicznej, politycznej i militarnej"[40].

PiS i PO zgadzały się co do kwestii, że nową architekturę bezpieczeństwa europejskiego mogą stworzyć tylko międzynarodowe organizacje, zrzeszające państwa wyznające powyższe zasady i posiadające potencjał, aby je chronić i upowszechniać. Do nich zaliczano w pierwszej kolejności Sojusz Północnoatlantycki i Unię Europejską. Ich znaczenie widziano w roli, jaką pełnią w polityce międzynarodowej. NATO jest traktowane jako najpotężniejszy sojusz militarny na świecie, oparty na sile wojskowej Stanów Zjednoczonych, który w czasie „zimnej wojny" skutecznie zapobiegł ekspansji ZSRR na zachodnią Europę, a obecnie pełni rolę ochronną wobec państw członkowskich przeciw możliwym zagrożeniom natury wojskowej. Udział w nim zapewnia stabilizację polityczną oraz gwarancję bezpieczeństwa, które dają możliwość wszechstronnego i nieskrępowanego rozwoju. Jednocześnie członkostwo pozwala na przeciwstawianie się jakimkolwiek dążeniom do hegemonii i dominacji silniejszych nad słabszymi, nakładając na tych pierwszych pewne proceduralne ograniczenia i kary za ich nieprzestrzeganie. NATO, jak twierdzono, nie tylko chroni państwa członkowskie, ale dzięki swojej potędze dba również o bezpieczeństwo i stabilizację na obszarze pozatraktatowym z uwagi na to, że zagrożenia ze środowiska zewnętrznego mogą wpłynąć negatywnie na sytuację państw członkowskich[41]. W projekcie zmiany konstytucji prezydenta Dudy napisano: „NATO – jako sojusz o charakterze obronnym – to filar polskiego bezpieczeństwa"[42]. Podobnie wypowiedział się minister Sikorski: „Opoką naszego bezpieczeństwa jest Sojusz Północnoatlantycki i sojusz ze Stanami Zjednoczonymi"[43].

Powojenna rola Sojuszu Północnoatlantyckiego w budowaniu nowego systemu bezpieczeństwa nie różni się w ocenie obu ugrupowań. Zarówno PiS, jak i PO uważają za

[38] R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu …*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[39] Z. Rau, *op.cit.*

[40] R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[41] A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*; *Poselski projekt uchwały w sprawie obrony polskiej suwerenności*, X kadencja, druk nr 1121 z 19 III 2025 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *idem*, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[42] *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*

[43] R. Sikorski, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

konieczne wzmocnienie obecności sił zbrojnych NATO na wschodniej flance – w Polsce, Rumunii, Słowacji i państwach bałtyckich. Oznacza to tym samym większe zaangażowanie Stanów Zjednoczonych w obronę Europy Środkowo-Wschodniej przed możliwą agresją ze strony Rosji. Wzmocnienie powinno polegać zarówno na zwiększeniu liczebności wojsk sojuszniczych w wymienionych państwach, jak i dostarczeniu większej ilości odpowiedniego sprzętu wojennego. PiS i PO postulują jednocześnie stworzenie sił szybkiego reagowania, które mogłyby zostać użyte w sposób natychmiastowy w przypadku pojawienia się zagrożenia militarnego. Realizacja tych zamierzeń pozwoliłaby na wzrost zdolności odstraszania państw wschodniej flanki NATO przed jakąkolwiek agresją. Natomiast w przypadku gdyby taka agresja nastąpiła, wzmocnienie militarne członków Sojuszu zwiększyłoby skuteczność jej odparcia i zadania napastnikowi dużych strat. Członkostwo w NATO oznaczałoby dla obu ugrupowań też możliwość dalszej modernizacji armii polskiej i armii innych państw członkowskich Europy Środkowo-Wschodniej dzięki szkoleniom żołnierzy i dostawom nowoczesnego uzbrojenia, a także pozwoliłoby na rozwój przemysłu obronnego poprzez kupowanie i tworzenie nowych technologii militarnych, a następnie wykorzystywanie ich do produkcji odpowiedniego sprzętu[44]. W programie PiS z 2023 roku napisano: „Będziemy nadal rozwijać i przyspieszać działania, zwiększające bezpieczeństwo, zdolności obrony i odstraszania na flance wschodniej NATO"[45]. Dwa lata później premier Tusk powiedział: „Polska nie zmienia swojej opinii na temat fundamentalnej potrzeby utrzymania jak najściślejszych więzi ze Stanami Zjednoczonymi i z Paktem Północnoatlantyckim"[46].

Rozbieżności dotyczą stosunku do Unii Europejskiej. Obie partie przez dłuższy czas uznawały ją za sprawną i skuteczną organizację polityczną i gospodarczą, która poprzez stworzenie obszaru, na którym dokonuje się swobodna wymiana ludzi, dóbr, usług i kapitału, od kilkudziesięciu lat stanowi miejsce stabilne i bezpieczne. Jest jednocześnie forum współpracy międzynarodowej, na którym dochodzi do ścierania się różnych interesów państwowych i wypracowywania polityki akceptowalnej dla wszystkich. Podobnie jak NATO głównymi zasadami działalności Unii miały być, według polityków obu partii, solidarność, sprawiedliwość, równość i wolność. PiS i PO podkreślały, że tylko pomoc materialna, technologiczna, finansowa, naukowa i prawna UE oraz uczestnictwo w nim państw byłego bloku radzieckiego pozwoliły państwom dawnego bloku radzieckiego na istotny rozwój cywilizacyjny i podniesienie standardu życia niemal do poziomu państw wysokorozwiniętych. Pozwala to na bardziej skuteczne likwidowanie

[44] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 154; M. Morawiecki, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; M. Przydacz, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; *Poselski projekt uchwały w sprawie obrony…*; T. Siemoniak, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[45] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 154.

[46] D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

możliwych zagrożeń wewnętrznych oraz, dzięki oddziaływaniu gospodarczemu i kulturowemu, wpływa na bezpieczeństwo w środowisku zewnętrznym Unii Europejskiej[47]. W programie PiS z 2019 roku napisano: „Obecność Polski w Unii Europejskiej jest dla naszego narodu historyczną szansą na przyspieszenie rozwoju"[48]. Natomiast w programie PO z 2019 roku stwierdzono: „Unia jest najlepszym mechanizmem zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywaniu między państwami członkowskimi, by bilans każdego z nich był na końcu dodatni"[49].

Obecnie między obu ugrupowaniami panuje spór co do kształtu UE i jej roli w przyszłym systemie bezpieczeństwa europejskiego. Według PiS Unia powinna być związkiem suwerennych państw, samodzielnie podejmujących decyzje na temat kierunków i metod wspólnej polityki oraz mogących zaprotestować przeciwko projektom naruszającym ich interesy. Państwa te powinny być równoprawne i mieć takie same możliwości wpływania na procesy decyzyjne w ramach struktur europejskich. PiS sprzeciwia się federalizacji Unii i przekazaniu organom unijnym części kompetencji państw członkowskich. Uzasadnia to możliwością wykorzystania tych uprawnień przez najsilniejszych członków – Niemcy i Francję – do narzucenia Unii, a tym samym wszystkim jej członkom swoich celów i dążeń naruszających interesy pozostałych państw. Jednym z elementów tej polityki ma być wprowadzenie głosowania większościowego zamiast jednomyślności[50]. W programie z 2023 roku napisano: „Wyzwaniem stojącym przed Polską jest zdecydowane przeciwstawianie się tym zjawiskom"[51].

PO uważa jednoczenie Unii za fundamentalną kwestię jej przetrwania i rozwoju. Zgodnie z jej stanowiskiem UE jako związek odrębnych państw nie przetrwa w konfrontacji z ekspansją polityczną, gospodarczą czy też militarną Rosji, Chin i Stanów Zjednoczonych ze względu na wielość tworzących ją podmiotów i rozbieżność interesów, utrudniające skuteczne działanie. Z tego względu Unia jako organizacja ponadpaństwowa posiadająca organy zdolne do narzucania pewnych zasad, celów i interesów wszystkim państwom członkowskim i mobilizująca je do działania mogłaby w lepszym stopniu niż dotychczas realizować politykę wspólnotową w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju. Byłaby znacznie potężniejszym i bardziej wpływowym podmiotem w środowisku międzynarodowym, z którym należałoby się liczyć, co byłoby również korzystne dla państwa polskiego. Jednocześnie dzięki wspólnym instytucjom mniejsze państwa członkowskie mogłyby skutecznie hamować egoizm mocarstw europejskich i realizo-

[47] *Zdrowie, praca, rodzina. Program Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2014, s. 153–154; *Strategia polskiej polityki zagranicznej 2017–2021*, Warszawa 2017, s. 7–8; *Polski model państwa dobrobytu. Program Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2019, s. 20, 177; *Polska przyszłości. Program Platformy Obywatelskiej*, Warszawa 2015, s. 65–66; *Silna Polska, odnowiony Zachód. Dyplomacja w służbie obywatelom. Program polityki zagranicznej Platformy Obywatelskiej*, Warszawa 2019, s. 15–16.

[48] *Polski model państwa dobrobytu…*, s. 177.

[49] *Silna Polska, odnowiony Zachód…*, s. 15.

[50] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 164–165; *Poselski projekt uchwały w sprawie obrony…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[51] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 165.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

wać swoje aspiracje[52]. W programie polskiej Prezydencji stwierdzono: „Aby zwiększyć bezpieczeństwo Europy, potrzebna jest jedność Unii Europejskiej"[53].

Oba ugrupowania stoją na stanowisku, że skuteczna współpraca NATO i UE zapewni przyszły system bezpieczeństwa. Zapisano to zarówno w prezydenckim projekcie zmiany konstytucji z 2025 roku: „Kluczowa jest synergia działań NATO i UE"[54], jak i w programie polskiej Prezydencji: „Trzeba wspierać pogłębienie relacji transatlantyckich. Zależy nam na koordynacji działań UE–USA"[55]. Jednak współpraca ta miałaby wyglądać inaczej według koncepcji każdego z ugrupowań. PiS uważa, że głównym podmiotem zapewniającym bezpieczeństwo Europy powinno być NATO. Wynika to z faktu, że Sojusz Północnoatlantycki jest organizacją suwerennych i równoprawnych państw, a jego organy są zależne od decyzji członków Sojuszu. Jednocześnie jako istniejąca od kilkudziesięciu lat organizacja o charakterze polityczno-militarnym ma wypracowane procedury, metody i środki działania na wypadek zagrożenia. UE natomiast powinna wspierać NATO pod względem ekonomicznym i technologicznym, zapewniając mu odpowiednie środki na prowadzenie działań. Dla państw Unii, z których większość należy też do NATO, takie rozwiązanie nie powinno więc być problemem, skoro i tak muszą rozbudowywać swój potencjał, gwarantujący bezpieczeństwo i stabilizację. Natomiast budowanie przez Unię własnej wspólnej polityki obronnej i własnych sił zbrojnych jest uznawane przez PiS za znaczące osłabienie bezpieczeństwa europejskiego z uwagi na brak uwzględnienia w unijnym projekcie obecności amerykańskich sił zbrojnych oraz możliwość podporządkowania europejskiej armii Niemcom[56]. W poselskim projekcie uchwały z 2025 roku napisano: „Sejm RP wyraża głębokie zaniepokojenie planami dotyczącymi tworzenia alternatywnych do NATO struktur obronnych w Europie bez udziału Stanów Zjednoczonych"[57].

PO uważa za słuszne stworzenie przez Unię własnej polityki obronnej i odrębnych od NATO sił zbrojnych. Wynika to z oceny amerykańskiej polityki prezydenta Trumpa, uznawanej za niechętną do zbytniego angażowania się w sprawy bezpieczeństwa europejskiego. Z uwagi na możliwość wycofania znacznej części wojsk amerykańskich z Europy i osłabienie NATO Unia musiała, według polityków Platformy, zadbać o własne interesy. Z tego względu postulowano uczynienie z UE organizacji o charakterze również wojskowym, ze wspólnym dowództwem, wspólnymi siłami szybkiego reagowania, wspólną armią, a także wspólnym przemysłem obronnym. Będąc organizacją zjedno-

[52] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 3–4, 11, 16; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów i senatorów X kadencji z 25 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

[53] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 3.

[54] *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy…*

[55] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 16.

[56] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 164–165; *Poselski projekt uchwały w sprawie obrony…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[57] *Poselski projekt uchwały w sprawie obrony…*

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

czoną, dysponującą organami mającymi prawo decydować w imieniu państw członkowskich o sprawach politycznych, gospodarczych, społecznych i militarnych oraz posiadającą wspólne zasoby umożliwiające realizację wspólnotowej polityki, Unia w przypadku wycofania się USA z Europy mogła skuteczniej bronić swojego bezpieczeństwa, niż gdyby tworzyły ją samodzielne państwa o partykularnych interesach. Jednak PO cały czas stoi na stanowisku potrzeby trwałej obecności politycznej i militarnej Stanów Zjednoczonych w Europie i nie chce, aby zrealizował się scenariusz, w którym Amerykanów zabrakłoby na kontynencie. Jako najlepsze rozwiązanie proponuje równoprawną współpracę między NATO i UE w zakresie bezpieczeństwa europejskiego i światowego oraz przeciwstawianie się przez obie organizacje wszelkim możliwym zagrożeniom[58]. W programie polskiej Prezydencji napisano: „Potrzebujemy wspólnych i odważnych działań na rzecz europejskiej obronności, uzupełniających wysiłki NATO"[59].

Ostatnim z postulatów nowej architektury bezpieczeństwa europejskiego powinno być powiększenie UE i NATO o kolejnych członków. Do nich w pierwszej kolejności zalicza się Ukrainę, Gruzję i Mołdawię. W tej kwestii między PiS i PO nie ma rozbieżności. Warunkiem koniecznym integracji miało być spełnienie wszystkich kryteriów członkowskich, jakie obowiązują w obu organizacjach. Wybuch wojny w 2022 roku spowodował, że zaczęto postulować rozszerzenie Sojuszu o skandynawskich członków UE: Finlandię i Szwecję. Wprowadzenie ostatnich dwóch wymienionych państw do NATO w 2023 roku, a także rozpoczęcie negocjacji członkowskich z UE przez Ukrainę i Mołdawię uznano za sukces polityki międzynarodowej, jednocześnie apelując o nawiązanie lub przyspieszenie rozmów negocjacyjnych z innymi państwami[60]. W programie PiS z 2023 roku napisano: „Wspieramy politykę rozszerzania, nalegając, by dać tym państwom perspektywy szybkiego członkostwa"[61]. Natomiast program polskiej Prezydencji zakładał udzielanie „konsekwentnego wsparcia dla procesu reform na drodze do integracji"[62].

Przyczyną, która stoi za postulatami rozszerzenia NATO i UE, jest dążenie do umocnienia bezpieczeństwa, stabilizacji i rozwoju na kontynencie. Osiągnięcie tego celu ma przynieść trzy zmiany korzystne dla układu stosunków międzynarodowych. Po pierwsze, zwiększyć obszar objęty wojskowymi gwarancjami bezpieczeństwa NATO, dzięki czemu nowe państwa członkowskie będą miały możliwość niezakłóconej egzystencji

[58] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 3–4, 11, 16; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[59] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4.

[60] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 167; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; *Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie poparcia członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej*, IX kadencja, druk nr 2060 z 2 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; M. Przydacz, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…*; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 12, 15; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[61] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 167.

[62] *Program polskiej Prezydencji…*, s. 15.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

i swobodnego rozwoju. Po drugie, zwiększyć obszar pomocy finansowej, materialnej, prawnej i technologicznej UE, co pozwoliłoby na modernizację wewnętrzną nowych państw członkowskich i wyrównanie różnic rozwojowych między nimi a rozwiniętymi państwami europejskimi. Po trzecie, przesunąć granice bezpieczeństwa, aby jak najdalej odsunąć Rosję na wschód, a jednocześnie otoczyć ją państwami sojuszniczymi, które, współpracując ze sobą, ograniczą jej imperialne zapędy, a w przypadku jakichkolwiek działań wywołujących zagrożenie będą mogły skuteczniej zareagować przeciw napastnikowi. Zwiększenie potencjału obu organizacji mogłoby również przyczynić się do tego, że dotychczasowi satelici Rosji też zmieniliby swoją politykę i odrzucili rosyjską hegemonię na rzecz zbliżenia ze strukturami zachodnimi. Federacja Rosyjska, pozbawiona wsparcia i skrępowana kordonem państw sojuszniczych, silnych gospodarczo i militarnie, musiałaby wówczas zaprzestać prowadzenia agresywnej polityki albo liczyć się z tym, że w ramach przeciwnatarcia zostałaby pokonana na własnym terytorium i okupowana[63]. Minister Rau powiedział: „Niezmiennym celem naszej polityki jest ograniczenie i powstrzymanie imperialnych ambicji Rosji”[64]. Natomiast zdaniem ministra Sikorskiego trzeba „robić wszystko, aby obecną wojnę zakończyć i by Rosji nie opłacało się wszczynać następnej”[65].

5. Miejsce Polski w przyszłym systemie bezpieczeństwa europejskiego

W kwestii roli Polski w systemie bezpieczeństwa europejskiego PiS i PO nie różnią się w swoich poglądach. Do najważniejszych postulatów należy zaliczyć: 1) utrzymanie suwerenności i nienaruszalności terytorialnej państwa polskiego oraz jego bezpieczeństwa we wszystkich wymiarach; 2) dalszy rozwój gospodarczy i społeczny państwa i obywateli; 3) wzmocnienie podmiotowości Polski w środowisku międzynarodowym oraz 4) aktywne członkostwo w Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckim, związane z możliwością współkształtowania procesów decyzyjnych obu organizacji. Obie partie uznawały, że jedynie współpraca Polski z innymi państwami, zwłaszcza zrzeszonymi w NATO i UE, pozwoli na realizację powyższych celów i zamierzeń[66]. W programie PiS napisano, że celem władz polskich powinno być „budowanie silnej i stabilnej podmiotowo Rzeczypospolitej w wymiarze pozycji międzynarodowej i statusu”[67]. Podobnie

[63] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 167; S. Szynkowski, *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu…*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Przydacz, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…*; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 12, 15; G. Schetyna, *op.cit.*; P. Kowal, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[64] Z. Rau, *op.cit.*

[65] R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[66] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 85–86; Z. Rau, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na 20 pos. Sejmu X kadencji z 16 X 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl; *idem*, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

[67] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 86.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

wypowiedział się premier Tusk: „Musimy być partnerem cenionym przez wszystkich, dlatego że będziemy partnerem silnym”[68].

Utrzymanie suwerenności, integralności terytorialnej oraz zapewnienie bezpieczeństwa mogło być zrealizowane łącznie za pomocą działań jednostkowych państwa polskiego oraz działań wspólnotowych w ramach NATO i UE. Do pierwszych zaliczano: rozbudowę polskiej armii, nawet, według PiS, do 300 tys. żołnierzy, wyszkolenie jej według najlepszych wzorców oraz uzbrojenie w nowoczesną broń. Uważano, że Polska jako jeden z największych i najliczniejszych krajów w Europie powinna dysponować również jedną z najlepszych armii na kontynencie, zdolną do odstraszania przeciwnika lub do odparcia ewentualnej agresji. Działaniami wspólnotowymi było utrzymanie stałej obecności sił sojuszniczych NATO w Polsce, zwłaszcza wojsk amerykańskich, zachodnie inwestycje w polski przemysł zbrojeniowy, dzięki któremu można było produkować lepszy sprzęt wojenny, a także stworzenie systemu antyrakietowego, chroniącego polskie terytorium przed atakami z powietrza. Ważnym elementem pozostawało stworzenie planu natychmiastowej obrony Polski przez wojska sojusznicze na wypadek realnego zagrożenia jej granic i niepodległości. PO dodatkowo stała na stanowisku, że UE również powinna stworzyć własne siły zbrojne, odrębne od NATO, co jeszcze bardziej zwiększyłoby bezpieczeństwo Rzeczypospolitej, zwłaszcza gdy siły unijne pojawiłyby się w Polsce. Politycy PO deklarowali potrzebę stworzenia w ramach UE tzw. Tarczy Wschód, czyli systemu umocnień i fortyfikacji na granicy wschodniej i północnej Polski, który utrudniłby atak na polskie terytorium ze strony Białorusi czy Rosji. Sprzeciwiało się temu PiS, uznając ten plan za osłabianie bezpieczeństwa Polski, gdyż w opiniach jego polityków mogło to przyczynić się do wycofania Stanów Zjednoczonych z Europy oraz poddać europejską armię kontroli Niemiec i Francji, które to państwa uznawano za nieprzychylne polskiej polityce[69]. Prezydent Duda powiedział: „Fundamentalnym zadaniem państwa polskiego jest stworzenie silnej, sprawnej armii, […] która będzie w stanie bronić polskich granic oraz bezpieczeństwa obywateli”[70]. Podobnie stwierdził premier Tusk, dla którego celem była „najsilniejsza armia w regionie, która będzie w stanie odeprzeć każde zagrożenie”[71].

Zdaniem PiS i PO rozwój cywilizacyjny państwa polskiego również powinien być z jednej strony zasługą działań władz Rzeczypospolitej, z drugiej zaś właściwym wykorzystywaniem wsparcia, jakie daje Unia Europejska. Uważano, że zamożność Polski stanowi warunek konieczny jej bezpieczeństwa, ponieważ od bogactwa narodowego zależy siła wojska polskiego. Dlatego też postulowano przede wszystkim uzyskanie jak

[68] D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

[69] *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4, 16; M. Błaszczak, *op.cit.*; Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; A. Duda, *Wystąpienie na 20 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

[70] A. Duda, *Wystąpienie na 20 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[71] D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

największej niezależności energetycznej dzięki wykorzystywaniu własnych zasobów energetycznych dla podniesienia poziomu gospodarki, a także sprowadzaniu takich surowców jak ropa naftowa i gaz ziemny z państw, które w przeciwieństwie do Rosji nie będą wykorzystywały ich do walki politycznej. Jednocześnie zabiegano o tworzenie w Polsce nowych technologii, potrzebnych do modernizacji życia gospodarczego i politycznego, a także zakup tych technologii po preferencyjnych cenach w państwach UE. Uważano za wskazane utrzymywanie przez cały czas zasad, na których opiera się polityka gospodarcza Wspólnot Europejskich od kilkudziesięciu lat: wolny handel, swoboda przepływu ludzi, towarów, kapitału i usług, bo tylko w ten sposób Polska zyskiwała dostęp do europejskiego rynku zbytu, a jednocześnie mogła zdobyć potrzebne dobra. Cały czas podkreślano też potrzebę zachowania solidarności i wspierania przez państwa zamożne, jak Francja i Niemcy, państw rozwijających się, do których zaliczano w dalszym ciągu Polskę, aby mogły nadrobić zapóźnienie cywilizacyjne. Polska silna ekonomicznie i społecznie, posiadająca zamożnych obywateli i czerpiąca zyski z handlu własnymi produktami stałaby się przykładem dla wielu innych państw, a dzięki wpływom gospodarczym wywierałaby pozytywne dla siebie skutki na środowisko międzynarodowe[72]. Zdaniem ministra Raua ważne jest, aby „Polska stała się liderem wzrostu gospodarczego w Europie"[73]. Podobnie zapatrywał się na to premier Tusk: „W ciągu kilku lat dogonimy największe gospodarki, bo jesteśmy o krok od tego"[74].

Według obu ugrupowań Polska powinna stać się jednym z liderów europejskich i transatlantyckich stosunków międzynarodowych. Oznacza to możliwość współdecydowania o polityce UE i NATO, zgodnie ze swoimi wartościami i celami, z jednoczesnym poszanowaniem interesów wspólnych. Aby uzyskać pozycję jednego z decydentów, Polska musiała nadal aktywnie działać w tych organizacjach, tworzyć koalicje i sojusze z państwami o podobnych wartościach, wzmacniać swój potencjał ekonomiczny, społeczny, militarny i polityczny, przedstawiać własne plany i propozycje oraz sprzeciwiać się jakimkolwiek dążeniom do osłabienia NATO i UE. Jednocześnie musiałaby też wykonywać swoje obowiązki jako uczestnik wspólnoty europejskiej i transatlantyckiej, w tym brać udział w misjach pokojowych i stabilizacyjnych oraz pomagać materialnie i intelektualnie państwom i regionom słabszym gospodarczo i politycznie. Uważano, że pozycja państwa polskiego będzie tym silniejsza, im zwiększy się jego udział jako członka obu organizacji, a jednocześnie obie organizacje staną się głównymi podmiotami stosunków międzynarodowych, z którymi będą musiały liczyć się pozaeuropejskie mocarstwa. Istniała jednak wspomniana już rozbieżność co do kształtu UE. PiS uważało, że Polska może zachować swoją suwerenność i podmiotowość oraz skutecznie realizować własne cele w ramach organizacji suwerennych państw, uzgadniających na

[72] Z. Rau, *op.cit.*; M. Ociepa, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; M. Przydacz, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na 20 pos. Sejmu…*; G. Schetyna, *op.cit.*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

[73] Z. Rau, *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu...* [dostęp: 20.08.2025].

[74] D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

równych prawach poszczególne dziedziny polityki. PiS sprzeciwiało się ograniczeniu kompetencji suwerennych państw członkowskich na rzecz organów federalnych. PO natomiast twierdziła, że zjednoczona Unia, w której decydującą rolę będą odgrywać organy ponadpaństwowe, stanie się znacznie bardziej skuteczna w zapobieganiu problemom i rozwiązywaniu ich, niż gdyby o jej polityce miały decydować każdorazowo poszczególne państwa. Nie obawiała się także utraty suwerenności przez Polskę w takim układzie, twierdząc, że Unia jako federalna, ponadpaństwowa organizacja będzie w większym stopniu hamowała egoizm największych państw członkowskich i dbała o interesy państw mniejszych niż w przypadku rywalizacji międzypaństwowej[75]. W programie PiS napisano: „Silna Polska w silnej Europie"[76]. Podobnie wypowiedział się premier Tusk: „Ważna jest silna pozycja Polski szanowanej w świecie i w Europie"[77].

6. Zakończenie

Zdaniem Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej nowy system bezpieczeństwa europejskiego po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej miałby zagwarantować pokój i bezpieczeństwo na kontynencie poprzez wyeliminowanie lub ograniczenie do minimum możliwości zbrojnej agresji i naruszania integralności terytorialnej, suwerenności czy też niepodległości któregokolwiek z państw. Jednocześnie system ten powinien zapewnić wszystkim państwom europejskim możliwości rozwoju cywilizacyjnego i podniesienie poziomu życia obywateli. Zdaniem polityków obu partii współpraca oparta na solidarności państw i narodów europejskich oraz pomocy państw bogatych państwom biednym w podniesieniu ich statusu powinna uzmysłowić Europejczykom, że tylko w ten sposób można budować dobrobyt i stabilizację.

Uznanie Rosji za jedynego winnego wybuchu wojny z Ukrainą oraz państwo imperialistyczne, dążące do odbudowania swojej strefy wpływów z lat „zimnej wojny" zmusiło PiS i PO do stworzenia koncepcji nowej architektury bezpieczeństwa, wymierzonej przede wszystkim w euroazjatyckie mocarstwo. Oba ugrupowania stoją na stanowisku, że trzeba w pierwszej kolejności zmusić Rosję do zaprzestania wojny i wycofania się z podbitych obszarów. Powinno to dokonać się poprzez wszechstronne wsparcie Ukrainy oraz możliwie jak największe osłabienie Rosji przez cały świat zachodni, głównie państwa zrzeszone w Unii Europejskiej i Sojuszu Północnoatlantyckim. Dopóki Rosja nie uznałaby swojej porażki i nie zakończyła okupacji, a także nie zrzekłaby się roszczeń do obszarów byłego Związku Radzieckiego i panowania nad dawnym blokiem wschodnim, dopóty nie można pozwolić na jakiekolwiek układy pokojowe. Zgoda na postulaty rosyjskie, w tym akceptacja rozbioru Ukrainy, oznaczałaby bowiem możliwość wszczę-

[75] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 165; *Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji…*; *Program polskiej Prezydencji…*, s. 4; Z. Rau, *op.cit.*; A. Duda, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…*; D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…*; R. Sikorski, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; *idem*, *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu…*; D. Tusk, *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów…* [dostęp: 20.08.2025].

[76] *Bezpieczna przyszłość…*, s. 165.

[77] D. Tusk, *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu…* [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

cia w niedalekiej przyszłości kolejnej wojny przez Federację Rosyjską, która mogłaby zakończyć się całkowitą realizacją jej celów.

Nowy system bezpieczeństwa europejskiego powinien opierać się na współpracy dwóch organizacji międzynarodowych – NATO i UE. Pierwsza z nich dzięki potędze militarnej miała za zadanie chronić państwa Europy przed jakąkolwiek agresją zbrojną z zewnątrz. Drugą natomiast, dysponującą rozwiniętą gospodarką, uznawano za jedyny podmiot gotowy pomóc państwom europejskim w podnoszeniu ich poziomu cywilizacyjnego oraz dobrobytu obywateli. Obie organizacje uważano również za takie, które chronią podstawowe zasady i wartości, takie jak wolność, suwerenność, niepodległość, samostanowienie oraz prawa człowieka, dzięki którym możliwa jest stabilizacja, pokój i rozwój. Dlatego chcąc ograniczyć możliwości ingerencji Rosji, postulowano jako konieczność dalsze rozszerzanie się obu organizacji, a co za tym idzie – powiększanie strefy dobrobytu, praworządności i bezpieczeństwa kosztem wpływów imperialnych i autokratycznych. Im mniej byłoby tych ostatnich w Europie, tym mniejsza byłaby możliwość nowej wojny i podbojów.

W tym systemie oba ugrupowania nie zapomniały o roli państwa polskiego. Według ich stanowiska Rzeczpospolita powinna być jednym z głównych podmiotów międzynarodowych na kontynencie i współkształtować europejską politykę międzynarodową. W ten sposób zapewniłaby sobie status jednego z decydentów w ramach UE i NATO oraz mogłaby wykorzystywać obie organizacje do realizacji swoich celów wewnętrznych i zewnętrznych. Aby to osiągnąć, należało najpierw zbudować, z pomocą Unii i Sojuszu, podstawy polskiej potęgi: silne wojsko, rozwiniętą gospodarkę oraz zamożne, świadome politycznie i aktywne społeczeństwo obywatelskie, angażujące się w różne przedsięwzięcia, podnoszące prestiż oraz siłę Polski i Polaków. W ten sposób można byłoby nie tylko ochronić polską niepodległość i integralność terytorialną, ale również stać się częścią wspólnoty europejskiej, solidarnej i wspierającej się przeciwko zagrożeniom.

Należy stwierdzić, że o ile ogólne zasady i cele europejskiego systemu bezpieczeństwa są bardzo podobne, a nawet tożsame między PiS i PO, to w kwestiach szczegółowych widać między nimi różnice. Można wskazać w pierwszej kolejności na stosunek do Unii Europejskiej i jej pożądaną wizję: organizacji międzynarodowej czy ponadnarodowej, związku państw suwerennych czy organizacji federalnej. Drugą płaszczyzną konfliktu jest relacja NATO–UE w systemie bezpieczeństwa. Według jednej z koncepcji to Sojusz powinien mieć monopol na używanie sił zbrojnych do odstraszania agresorów i walki z nimi, a rolą Unii pozostawało wsparcie ekonomiczne i technologiczne. Druga koncepcja natomiast zakładała zwiększenie roli Unii w zapewnieniu bezpieczeństwa w Europie poprzez stworzenie odrębnych od NATO jednostek wojskowych. Różnice te nie zmieniają faktu, że co do ogólnej wizji europejskiej architektury bezpieczeństwa PiS i PO mają niemal identyczne zapatrywania.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

Streszczenie: Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji politycznych Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej odnoszących się do sposobów jak najszybszego zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej oraz prezentujących nowy system bezpieczeństwa europejskiego po zakończenia działań zbrojnych. Na potrzeby artykułu zostały sformułowane dwie hipotezy badawcze: 1) oba ugrupowania zgadzają się w kwestii konieczności jak najszybszego pokonania Rosji i ustanowienia międzynarodowego systemu bezpieczeństwa, chroniącego państwa Europy przed kolejnymi zbrojnymi napaściami; 2) obie partie różnią się czasem w kwestii szczegółowych rozwiązań, dotyczących struktury tego systemu. Postawiono następujące pytania badawcze: 1) jak obie partie oceniają konflikt zbrojny? 2) jakie widzą możliwości najszybszego zakończenia działań zbrojnych? 3) jakie środki działania należy ich zdaniem podjąć, aby zapobiec kolejnym agresjom na obszarze europejskim? 4) jaka powinna być rola Polski w przyszłym systemie bezpieczeństwa? Wśród metod badawczych posłużono się analizą świadectw myśli politycznej, na podstawie których zebrano materiał do badania, analizą systemową, za pomocą której odtworzono proponowany przez oba stronnictwa system bezpieczeństwa europejskiego, a także metodą porównawczą, za pomocą której wykazano podobieństwa i różnice między koncepcjami politycznymi PiS i PO.
Zdaniem Prawa i Sprawiedliwości oraz Platformy Obywatelskiej nowy system bezpieczeństwa europejskiego po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej miałby zagwarantować pokój i bezpieczeństwo na kontynencie poprzez wyeliminowanie lub ograniczenie do minimum możliwości zbrojnej agresji i naruszania integralności terytorialnej, suwerenności czy też niepodległości któregokolwiek z państw. Powinien opierać się na współpracy dwóch organizacji międzynarodowych – NATO i UE. Pierwsza z nich dzięki potędze militarnej miała za zadanie chronić państwa Europy przed jakąkolwiek agresją zbrojną z zewnątrz. Drugą natomiast, dysponującą rozwiniętą gospodarką, uznawano za jedyny podmiot gotowy pomóc państwom europejskim w podnoszeniu ich poziomu cywilizacyjnego oraz dobrobytu obywateli. O ile ogólne zasady i cele europejskiego systemu bezpieczeństwa są bardzo podobne, a nawet tożsame między PiS i PO, to w kwestiach szczegółowych widać między nimi różnice. Można wskazać w pierwszej kolejności na stosunek do Unii Europejskiej i jej pożądaną wizję: organizacji międzynarodowej czy ponadnarodowej, związku państw suwerennych czy organizacji federalnej. Drugą płaszczyzną konfliktu jest relacja NATO–UE w systemie bezpieczeństwa. Według jednej z koncepcji to Sojusz powinien mieć monopol na używanie sił zbrojnych dla odstraszania agresorów i walki z nimi, a rolą Unii pozostawało wsparcie ekonomiczne i technologiczne. Druga koncepcja natomiast zakładała zwiększenie roli Unii w zapewnieniu bezpieczeństwa w Europie poprzez stworzenie odrębnych od NATO jednostek wojskowych.
Słowa kluczowe: Rosja; Ukraina; wojna; europejski system bezpieczeństwa; polska myśl polityczna

The European Security System after the End of the Russian–Ukrainian War in the Political Conceptions of Law and Justice and Civic Platform

Abstract: The aim of this article is to present the political conceptions of Law and Justice (PiS) and Civic Platform (PO) regarding ways to bring the Russian–Ukrainian war to an end as quickly as possible and to outline a new European security system following the cessation of hostilities. Two research hypotheses are formulated: 1) both parties agree on the need to defeat Russia as swiftly as possible and to establish

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

an international security system capable of protecting European states from further armed aggression; 2) the parties differ in certain respects regarding specific solutions related to the structure of this system. The following research questions are posed: 1) How do the two parties assess the armed conflict? 2) What options do they propose for ending it as quickly as possible? 3) What measures should be taken to prevent further aggression in Europe? 4) What role should Poland play in the future security system? The study employs the analysis of political thought as the primary research method, complemented by systemic analysis, which reconstructs the European security system proposed by both parties, and comparative analysis, which identifies similarities and differences between the political concepts of PiS and PO. According to both Law and Justice and Civic Platform, the new European security system established after the end of the Russian–Ukrainian war should guarantee peace and security on the continent by eliminating or minimizing the risk of armed aggression and violations of territorial integrity, sovereignty, or independence of any state. It should be based on cooperation between two international organizations: NATO and the European Union. The former, due to its military capabilities, would be responsible for protecting European countries from external armed aggression. The latter, owing to its economic strength, is perceived as the entity capable of supporting European states in raising their level of development and ensuring the prosperity of their citizens.

Although the general principles and objectives of the proposed European security system are largely similar, if not identical, in both parties' programs, differences emerge with regard to specific institutional arrangements. The first concerns their attitudes toward the European Union and their preferred vision of its future: whether it should function as an international or supranational organization, a union of sovereign states, or a federal entity. The second area of divergence relates to the relationship between NATO and the EU within the security architecture. According to one concept, NATO should retain a monopoly on the use of armed force to deter and counter aggression, while the EU's role would remain primarily economic and technological. The alternative concept assumes an enhanced role for the EU in ensuring security in Europe through the creation of military structures independent of NATO.

Keywords: Russia; Ukraine; war; European security system; Polish political thought

Bibliografia

Źródła

Dokumenty programowe

Bezpieczna przyszłość Polski, Warszawa 2023.
Polski model państwa dobrobytu. Program Prawa i Sprawiedliwości, Warszawa 2019.
Polska przyszłości. Program Platformy Obywatelskiej, Warszawa 2015.
Program polskiej Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej. 1 stycznia – 30 czerwca 2025 r., Warszawa 2024.
Silna Polska, odnowiony Zachód. Dyplomacja w służbie obywatelom. Program polityki zagranicznej Platformy Obywatelskiej, Warszawa 2019.
Strategia polskiej polityki zagranicznej 2017–2021, Warszawa 2017.
Zdrowie, praca, rodzina. Program Prawa i Sprawiedliwości, Warszawa 2014.

Projekty aktów normatywnych

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

Poselski projekt uchwały, dotyczący uznania Federacji Rosyjskiej za państwo sponsorujące terroryzm, IX kadencja, druk nr 2809 z 29 XI 2022, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Poselski projekt uchwały w sprawie obrony polskiej suwerenności, X kadencja, druk nr 1121 z 19 III 2025 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie poparcia członkostwa Ukrainy w Unii Europejskiej, IX kadencja, druk nr 2060 z 2 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia oraz niektórych innych ustaw, IX kadencja, druk nr 2121 z 18 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Poselski projekt ustawy o Państwowej Komisji do spraw badania wpływów rosyjskich na bezpieczeństwo wewnętrzne Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2007–2022, IX kadencja, druk nr 2838 z 1 XII 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o działaniach organów władzy państwowej na wypadek zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, IX kadencja, druk nr 3605 z 16 VIII 2023 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, X kadencja, druk nr 1106 z 7 III 2025 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainie, IX kadencja, druk nr 2048 z 24 II 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie nałożenia sankcji na import rosyjskiej i białoruskiej żywności i produktów rolnych do UE, X kadencja, druk nr 228 z 5 III 2024 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie oddania hołdu ofiarom rosyjskiej napaści na Ukrainę, X kadencja, druk nr 214 z 22 II 2024 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Przedstawiony przez Prezydium Sejmu projekt uchwały w sprawie popełniania zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości oraz łamania praw człowieka przez Rosję w Ukrainie, IX kadencja, druk nr 2104 z 23 III 2022 r., Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Wypowiedzi na posiedzeniach parlamentu

Błaszczak M., *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Duda A., *Wystąpienie na 20 pos. Sejmu X kadencji z 16 X 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Duda A., *Wystąpienie na zgromadzeniu posłów i senatorów X kadencji z 25 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Duda A., *Wystąpienie podczas Zgromadzenia Narodowego IX kadencji z 11 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Fogiel R., *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

Kowal P., *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Kowal P., *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Morawiecki M., *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 24 II 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Morawiecki M., *Wystąpienie na 53 pos. Sejmu IX kadencji z 27 IV 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Morawiecki M., *Wystąpienie na 56 pos. Sejmu IX kadencji z 9 VI 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Ociepa M., *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Ociepa M., *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Ociepa M., *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Przydacz M., *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Rau Z., *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Schetyna G., *Wystąpienie na 74 pos. Sejmu IX kadencji z 13 IV 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Siemoniak T., *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Sikorski R., *Wystąpienie na 10 pos. Sejmu X kadencji z 25 IV 2024*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Sikorski R., *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Sikorski R., *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Szynkowski S., *Wystąpienie na 49 pos. Sejmu IX kadencji z 3 III 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Szynkowski S., *Wystąpienie na 58 pos. Sejmu IX kadencji z 7 VII 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Szynkowski S., *Wystąpienie na 33 pos. Sejmu X kadencji z 23 IV 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Tusk D., *Wystąpienie na 1 pos. Sejmu X kadencji z 12 XII 2023*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Tusk D., *Wystąpienie na 30 pos. Sejmu X kadencji z 7 III 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].
Tusk D., *Wystąpienie na 35 pos. Sejmu X kadencji z 20 V 2025*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 22/11/2026 15:25:31

Wawrzyk P., *Wystąpienie na 59 pos. Sejmu IX kadencji z 21 VII 2022*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl [dostęp: 20.08.2025].

Literatura

Bartosiak J., Zychowicz P., *Wojna o Ukrainę. Wojna o świat*, Poznań 2023.
Budzisz M., Góralczyk B., Radziejewski B., *Wielka gra o Ukrainę*, Warszawa 2022.
Galeotii M., *Wojny Putina. Czeczenia, Gruzja, Syria, Ukraina*, Kraków 2025.
Kuźniar R., *Polityka zagraniczna RP 1989–2024*, Warszawa 2025.
Nowak A., *Powrót „Imperium Zła". Ideologie współczesnej Rosji, ich twórcy i krytycy (1913-2023)*, Kraków 2023.
Petraeus D., Roberts A., *Konflikt. Militarna historia wojen po 1945*, Kraków 2024.

UMCS